

Tisková zpráva

Praha, 12. 3. 2013, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Stoletá Mapová sbírka Přírodovědecké fakulty UK se opět otevře nejen studentům, ale i veřejnosti

Největší univerzitní kolekce kartografických dokumentů ve střední Evropě, Mapová sbírka Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, bude po dvou letech rekonstrukce, 21. 3. 2013, znovu otevřena. Sbírká čítá 130 000 map, 2 000 atlasů a 90 glóbů. Obsahuje originální díla Komenského nebo Hollara, vzácné rukopisy 3. vojenského mapování z vídeňského archivu, národopisné mapy P.J. Šafaříka, mapy z pozůstalosti J. Barranda i Cellův nafukovací papírový glóbus z roku 1831. Nejstarší datovaná mapka je plánec Vídně od A. Hirschvogela z roku 1547.

Revitalizace Mapové sbírky proběhla se snahou zachovat unikátní historický interiér a zároveň vytvořit vhodné prostředí pro uchování, správu a zpřístupnění speciálních starých a vzácných tisků (do roku 1850) a rukopisů. Ty tvoří zhruba 50% z celé sbírky čítající 130 000 map, 2 000 atlasů a 90 glóbů. Sbírká obsahuje originální díla významných českých kartografů a umělců, např. Klaudyána, Crigingera, Aretina, Podolského, Komenského, Hollara, Vogta, Müllera, Helwiga. Výpravné sběratelské a tematické atlasy (historické, astronomické, geologické, vojenské, atd.), atlasy slavných kartografických mistrů a umělců jako byli Mercator, Ortelius, de Jode, Hondius, nebo Vilém Blaeu. Pozoruhodná je i kolekce 80 glóbů nejrůznější provenience, velikosti i z různých materiálů. Asi nejzajímavější je nafukovací Cellův papírový glóbus z roku 1831, který složíte do malé krabičky 9x21x21 cm, ale nafouknutý má průměr 113 cm. Nejstarší datovaná mapka je plánec Vídně od A. Hirschvogela z roku 1547. Nachází se zde rukopisné národopisné mapy P. J. Šafaříka, plánec Národního divadla nebo mapy z pozůstalosti J. Barranda. "Rukopisy na obou mapách náležejí bez jakékoli pochyby J. Barrandovi..., o těchto mapách jsem neměl vůbec tušení," uvedl specialista doc. Jaroslav Marek ze sekce geologie PŘF UK. Ve sbírce byly objeveny i vzácné originální rukopisy 3. vojenského mapování v měřítku 1:25 000 z vídeňského archivu, jež byly předány po vzniku Republiky československé tehdejší Státní sbírce mapové. "Atraktivní mapy z Mapové sbírky UK jsem popsal v knize Alte Landkarten, která vyšla v 6 vydáních, včetně francouzského," řekl významný historický kartograf z Mnichova Dr. Ivan Kupčík.

Vlivem nevhodných dodatečných zásahů do vybavení sálu, vysokých teplot, malé vlhkosti a přímého působení slunečního záření docházelo během let k postupnému poškozování sbírky. V roce 2010 bylo rozhodnuto o celkové rekonstrukci unikátního historického sálu. Jejím hlavním cílem byla rehabilitace nádherného sálu při zachování všech jeho funkcí, ochrana fondů a zlepšení badatelských podmínek. "Chtěli jsme sál očistit od nepříznivých nánosů minulosti a vrátit mu jeho původní podobu, systém i vnitřní náplň. Nechtěli jsme mít mrtvé chaotické skladiště map, v němž se nikdo neorientoval a kde sbírky doslova trpěly, ale živou sbírku, jako hlavní pramen pro vědu a výzkum" uvedla Eva Novotná, ředitelka Mapové sbírky.

Přestavba proběhla doslova od podlahy po strop, od elektrických a vodovodních rozvodů po poslední šroubky na nových policích. Výsledkem je obnovený historický interiér doplněný stylovými prvky. Historický nábytek byl repasován, vnitřní vybavení bylo obnoveno tak, aby vyhovovalo požadavkům na uložení dokumentů. Sál byl vybaven nejmodernější informační technikou, která bude sloužit uživatelům i zaměstnancům sbírky. K dispozici je dálkově ovládaný dataprojektor s promítacím plátnem, plasmová obrazovka, podlahové krabice s rozvody počítačové sítě a Wifi síť. Zvláštní pozornost byla věnována klimatizačním, světelným a bezpečnostním podmínkám tak, aby ve sbírce byla zajištěna co největší ochrana vzácných exponátů. Speciální "chytrá" okna například odladí až 70% světla a tepla, teplotu a vlhkost kontrolují speciální datalogery. Původní secesní světla byla kompletně zrestaurována a jejich nepostačující světelná hladina doplněna lampami na badatelských a pracovních stolech. Pro badatele je k dispozici i obří pojízdná restaurátorská lampa se speciálními zářivkami.

Změny v Mapové sbírce se projeví nejen v interiéru, ale i ve zkvalitnění služeb. Výrazně byl rozšířen prostor a zázemí pro badatele a celkové technické vybavení. Díky audio-vizuální technice bude možné ve sbírce pořádat menší přednášky. Nově vzniklá Kuchařova galerie kartografie, mapující stručně historii oboru, by měla sloužit exkurzím pro školy a veřejnost. Badatelé uvítají nové možnosti dostupnosti dokumentů. V rámci projektu TEMAP se dokumenty odborně popisují a jsou opatřovány unikátními signaturami. 22 000 dokumentů je již dostupných z Centrálního katalogu UK i ze Souborného katalogu ČR. V univerzitním repozitáři si mohou badatelé prohlížet 24 hodin denně kolem 20 000 starých map. Obrázky lze přitom snadno zoomovat. V současnosti je zdigitalizováno již i 32 nakladatelských a 18 sběratelských atlasů. "Katalogizace a digitalizace nám umožňují kvalitně zpřístupnit a ochraňovat fondy. Badatelé mohou s našimi dokumenty pohodlně pracovat ze své pracovny a naše fondy jsou uloženy ve stabilním prostředí a nejsou vystavovány rizikovým faktorům," sděluje Eva Novotná ředitelka Mapové sbírky PŘF UK.

V rámci projektu jsou připravovány další kartometrické nadstavby pro české mapové sbírky. Byl připraven SW pro detekci neznámého kartografického zobrazení, vzniká speciální katalog pro prohlížení map a v brněnské Moravské zemské knihovně byl vytvořen nástroj Georeferencer pro lokalizaci míst na starých mapách. Ten je možné využít také díky zápisu souřadnic přímo v bibliografických záznamech. U příležitosti zpřístupnění Mapové sbírky bude ve stejný den na adrese www.staremapy.cz spuštěn web, který umožní kooperativní georeferencování digitalizovaných českých mapových sbírek, otevřené dobrovolníkům z řad veřejnosti. Na základě těchto dat bude možné procházet mapové sbírky pomocí geografického vyhledávání nebo provádět složitější kartometrické analýzy. "Dlouho jsme nechápali, proč vkládáme souřadnice do bibliografických záznamů. Nástroj Georeferencer nám to zcela projasnil. Věřím, že si ho oblíbí i naši studenti," dodala Eva Novotná.

Mapová sbírka vznikla zároveň s Geografickým ústavem UK (1891). V roce 1913 byla sbírka, jež je unikátní i tím, že se nachází v původním historickém interiéru inspirovaném francouzskou národní knihovnou, přestěhována na Albertov 6, Praha 2. Zároveň se vznikem Přírodovědecké fakulty byla v roce 1920, na návrh prof. V. Švambery, ustanovena Státní sbírka mapová Republiky československé. V roce 1953 byla Státní sbírka mapová zrušena a jako Kabinet kartografie Geografického ústavu včleněna do ČSAV. Ten byl v roce 1993 zrušen a Mapová sbírka se podle delimitační dohody navrátila původnímu vlastníkovi, tedy Přírodovědecké fakultě UK. Ředitelka Historického ústavu AV ČR prof. Eva Semotanová o sbírce prohlásila: "Unikátnost mapové sbírky spočívá v dlouhodobé tradici dějin kartografie na PŘF UK v souvislosti se založením sbírky, v jedinečnosti map a atlasů, v ní uložených a v nenahraditelnosti prostoru sbírky, který se zachoval do současnosti a byl citlivě rekonstruován."

Doprovodný program k otevření Mapové sbírky dne 21.3.2013

- Seminář "[Historická kartografie a její prezentace](#)" - [přehled příspěvků](#)
- Spuštění národního pilotu georeferenceru na Stare mapy.cz
- Výstava „Mapová sbírka po 100 letech“
- Otevření „Kuchařovy galerie kartografie“
- 360° virtuální prohlídka Mapové sbírky
- Prezentace - rekonstrukce Mapové sbírky
- Prezentace - rarity Mapové sbírky
- Výjimečné vystavení 2 nejstarších zrestaurovaných glóbů ze sbírky

Slavnostní otevření:

KDY? Čtvrtek 21. 3. 2013 ve 14. 00 hod.

KDE? předsálí Mapové sbírky PŘF UK, Albertov 6, Praha 2 (II.patro)

Sbírka bude otevřena pro veřejnost:

Od 26. 3. 2013

v úterý a ve čtvrtek od 10-12 hod a 13-15 hod

ve středu otevřeno pro ohlášené školní exkurze

Podmínky půjčování a výpůjční dny najdou badatelé na webových stránkách Mapové sbírky
<http://www.natur.cuni.cz/geografie/mapova-sbirka>.

Kontakty:

Mapová sbírka: PhDr. Eva Novotná, novotn48@natur.cuni.cz, T.: 221 951 355,

Georeferencer: Ing. Petr Žabička, zabak@mzk.cz, T.: 541 646 115